

Великою проблемою на шляху формування та функціонування нових органів є те, що високопосадовці, на яких поширюється сфера повноважень нових органів, хочуть зберегти свій вплив на ці процеси.

Подібні структури існують у США, Польщі, Франції, Сінгапурі, Ізраїлі, Індії. Завданням Національного антикорупційного бюро України (НАБУ) є протидія кримінальним корупційним правопорушенням, вчиненими вищими посадовими особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, і становлять загрозу національній безпеці.

Корупція це проблема світового рівня, різниця лише в тому, наскільки вона охопила ті чи інші органи управління країн, що в свою чергу залежить від відношення певного суспільства до цього зла і політичної волі урядів держав протистояти йому.

Список використаних джерел

1. Гавдьо Ю. Р. Корупція як живильне середовище для організованої злочинної діяльності. Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції, 7 грудня 2018 року. Київ, 2018. С. 59-61.

2. Брус Т. М., Ковальов В. Г. Проблеми реалізації антикорупційної політики в Україні. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2016. № 3. Електронний ресурс. иЯБ: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=954>.

3. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції від 31.10.2003 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?r^=995_c16&new=1. (дата звернення: 15.10.19).

4. Про Національне антикорупційне бюро України: Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1700-УП. иКБ: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_c16&new=1. (дата звернення: 15.10.19).

Жук Олена Миколаївна,

провідний науковий співробітник наукової лабораторії з проблем превентивної діяльності та запобігання корупції ННІ № 3 Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КРИМІНОЛОГІЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ТА ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЙНІЙ ЗЛОЧИННОСТІ

Корупція є глобальною проблемою кожної країни. Запобігання корупційної злочинності - чи не найголовніша проблема, з якої доводиться боротися будь-якій державі в процесі становлення. Негативні наслідки цього явища не лише перешкоджають нормальному розвитку та функціонуванню будь-якого суспільства, а й становлять серйозну загрозу інтересам національної безпеки України, демократичному її розвитку, що підриває авторитет країни, обмежує

конституційні права і свободи громадян, порушує принципи верховенства права, руйнує моральні й суспільні цінності.

Запобігання корупції є об'єктом дослідження науковців, державних та громадських організацій, які постійно роблять свій внесок у загальну справу розбудови правової, демократичної, соціальної держави. Тому мета запобігання корупції збігається з проблемами державотворення України та полягає в здійсненні соціально-економічних, політико-правових, організаційно-структурних заходів у напрямі всебічного забезпечення потреб та інтересів громадян.

Насамперед необхідно визначитися із поняттям корупції та антикорупційним законодавством. Основним антикорупційним нормативно-правовим актом в Україні є Закон України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 р [1]. Відповідно до даного Закону, корупція - це використання особою наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянки/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, зазначеній у частині першій ст. 3 цього Закону, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей [1].

Найчастіше термін «корупція», як зазначають дослідники, вживається відносно політичної еліти і вищих державних органів, системне, організоване соціально явище, що органічно інтегрує в собі як економічну, юридичну, етичну, так і соціальну складові. Корупція стосується всіх сфер суспільного життя, зачіпає інтереси всіх соціальних груп, прошарків і класів суспільства, вражає економіку і політику, соціальну сферу та культуру [2, с. 67].

Сутність корупції полягає у використанні наданої влади чи посади в особистих, передусім корисливих, цілях. Можливість вчинення корупційних дій перебуває у прямій залежності від закритості чиновницької діяльності та відставання загального культурно-цивілізаційного розвитку населення [3, с. 44].

Основними причинами корупції в Україні, на думку вчених, є: невітленість реформ, непрофесійність державних посадових осіб, недосконала судова система, «кумівство», політичне заступництво, слабкість інститутів громадянського суспільства, брак політичної волі національних лідерів, які б відверто та ефективно протистояли найменшим проявам корупції, відсутність єдності в системі виконавчої влади, тобто регулювання одних і тих же питань різними органами [3, с. 45].

Також потрібно зазначити, як відмічає Н. В. Кимлик, злочинам корупційної спрямованості притаманний високий рівень латентності. По-перше, тому, що інституції, які покликані боротися з корупцією, самі є корумпованими. По-друге, способи приховування цих злочинів надзвичайно різноманітні і швидко змінюються, їх доповнюють й вдосконалюють злочинці та їх оточення [4, с. 65].

В. В. Голіни і Б. М. Головкін, характеризуючи особу злочинця корупційних злочинів, відмічають її особливу соціальну позицію, а саме наявність владних повноважень, без яких не можуть вчинятися корупційні діяння [5, с. 403]. На думку вчених, корупційний злочин вчиняється з корисливою або іншого особистого інтересу, при цьому особа усвідомлює протиправність своїх дій чи бездіяльності і свідомо йде на порушення закону [5, с. 404]. Особистість корупціонера є нетиповою, порівняно з іншими видами злочинців, оскільки характеризується найбільшим рівнем соціалізації та прихована за яскраво вираженою оболонкою законослухняної особи, а тому потребує ще більш ґрунтовного кримінологічного дослідження [6].

Значна роль у боротьбі з корупцією, згідно Закону України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 р [7] відводиться саме працівникам Національної поліції, одним із основних принципів діяльності якої закріплено тісна співпраця та взаємодія з населенням, територіальними громадами та громадськими об'єднаннями на засадах партнерства і спрямована на задоволення їхніх потреб. Працівники Національної поліції з метою покращення роботи із запобігання корупційним проявам, повинні створювати позитивний імідж для ефективної комунікації з населенням [8]. Саме від якості комунікації поліцейських, забезпечення захисту прав і законних інтересів громадян та суспільства від негативних наслідків, на думку Н.А. Жук, залежить формування позитивного іміджу даної структури та відновлення довіри населення. У зв'язку з цим, покращення якості комунікації під час підготовки працівників поліції є невід'ємною складовою їхнього професійного розвитку та ефективного виконання службових завдань, а також формування професійної самосвідомості [9, с. 370].

На думку Н. В. Сметаніної, одним із напрямів запобігання корупційної злочинності є запозичення міжнародного досвіду у боротьбі з корупцією, який сприятиме зменшенню цього деструктивного явища й в українському суспільстві [10, с. 93]. Але використання зарубіжного досвіду в Україні, на думку багатьох фахівців, не може проводитися за допомогою простого копіювання тих чи інших заходів, які показали свою ефективність в інших країнах. Корупція постійно адаптується до зміни політичних, економічних і соціальних умов діяльності, має національні особливості і стереотипи сприйняття. Тому ті заходи, які кілька років або кілька десятиліть тому були ефективні в інших країнах світу, не обов'язково будуть ефективними в сучасній Україні. Ці заходи необхідно буде адаптувати для застосування в нашій країні, пристосовувати до української специфіки.

Отже, окрім запозичення міжнародного досвіду, на нашу думку, потрібно щоб не тільки в органах державної влади, а й в усього населення України сформувалося негативне ставлення до корупційних діянь. Тому вирішення проблеми запобігання корупційним проявам лише за допомогою створення антикорупційних органів і удосконалення законодавства у цій сфері є недостатніми заходами боротьби з цим суспільно небезпечним явищем. Усім державним органам потрібно сприяти розвитку економіки країни, покращувати

рівень життя громадян. Адже однією з головних умов, що сприяють вчиненню злочинів, зокрема корупційних, виступає бідність та низький рівень життя. Для запобігання корупційним проявам у суспільстві необхідно змінювати менталітет і ментальність громадян щодо викриття і запобігання корупційних злочинів, формувати в суспільстві атмосферу нетерпимості до корупції.

Список використаних джерел

1. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-УП. Дата оновлення: 18.10.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>.
2. Бусол О. Ю. Протидія корупційній злочинності в Україні у контексті сучасної антикорупційної стратегії: монографія / Нац. акад. наук України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. Київ: Ін Юре, 2014. 562 с.
3. Таций В. Я., Борисов В. И. Научное обеспечение путей противодействия коррупции в Украине. Громадська експертиза. *Актуал. пробл. боротьби з корупцією в Україні*. Київ, 2004. Вип. 4. С. 44-48.
4. Кимлик Н. В. Злочини корупційної спрямованості: способи їх приховування. Вісн. Акад. адвокатури України. 2014. Т. 11. № 3. С. 64-72.
5. Кримінологія: Загальна та Особлива частини: підручник / В. В. Голіна, Б. М. Головкін, М. Ю. Валуйська та ін.; за ред. В. В. Голіни і Б. М. Головкіна. Х.: Право, 2014. 440 с.
6. Михайленко Д. Г. Кримінологічна характеристика особи корупціонера. *Актуальні проблеми кримінології та кримінальної психології*: сб. науч. ст. / под. ред. М. Ф. Орзиха, В. Н. Дремина. Одесса: Фенікс, 2007. С. 237-243.
7. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 р. № 580-УШ. Дата оновлення: 01.01.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.
8. Взаємодія Національної поліції з органами державної влади та місцевого самоврядування, а також громадськістю під час забезпечення публічної безпеки і порядку: метод. реком. / В. Л. Костюк, О. М. Жук, С. Ф. Константінов, В. А. Куліков. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2017. 27 с.
9. Жук Н. А. Комунікативна діяльність патрульних поліцейських як одна зі складових правової освіти населення щодо антикорупційного законодавства. *Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі*. матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 7 груд. 2018 р.): у 2 ч. / редкол.: В. В. Черней, С. Д. Гусарєв, С. С. Чернявський та ін.]. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2018. Ч. 2. 460 с. С. 370-372.
10. Сметаніна Н. В. Злочини корупційної спрямованості як прояв і відображення злочинності у сучасному суспільстві: окремі питання запобігання та протидії. *Взаємодія державних органів і громадськості у запобіганні та протидії корупції*: матеріали наук. -практ. семінару (Харків, 24 квіт. 2014 р.). Харків, 2014. С. 90-93.